

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Qiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer 'Ezra

Shelomoh ben Yitshaq

Fyorda, 578 [1817/1818]

א

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9591

ע ז ר א א

ובשנת אחת לכורש מלך פרס לכלות
דבר יהוה מפיי ירמיה העיר יהוה
את דרוה כרש מלך פרס ויעבר קור בכר
מלכותו

ר ש " י

ובשנת אחת לכורש מלך פרס • סדר ספר זה סדור ומשוך אחר
ספר דניאל כמפורש בצנח בתרא והמלה מוסב' מזה לזה
שנאמר בדניאל בשנת אחת למלכו חגי דניאל בינתי בספרי' מספר השני'
אשר היה דבר ה' אל ירמיהו הנביא למלאות לחרבו' ירושלם שבעי'
שנה וכן הולכת ומספרת כל הפרשה בתרנן הבית וזמן גלות צבל
ואת וידויו אשר התודה על חטאות ישראל ותחלת סדר ספר זה כך
הוא שלאחר שנהרג צלשצר מלך דרוש המדי שנאמר ודריוש מרחה קציל
מלכותו וגו' ולאחר מיתת דרוש מלך זה כורש מלך פרס ובשנת אחת
למלכו הושלמו שבעים שנה לפקידת גלות צבל מיום שגלה יהויקים שני'
לפי מלאת לצבל שבעים שנה הפקוד אתכם וגו' • שחזרו ישראל
מגלות צבל לארץ ישראל ובאותה שנה בשנת אחת לכורש יסדו ישראל
יסוד בית המקד' ונרי יהודה ובנימין הלשינו עליהם לכורש מלך פרס
ועם לצטל המלכה שלא לבנות עוד בנין בית המקדש והיו ישרא
צטלים שלא בנו הבית כל מלכות כורש ואחשורוש שמלך אחריו עד שנת
שתיים למלכו דרוש בן אחשורוש מלך פרס שהיא דרוש בן אסתר בשנת
שתיים למלכותו התחילו לבנו' בית המקדש עד אשר הושלם הבנין ומשנ'
אחת לכורש עד שנת שתיים לדריוש בן אחשורוש מלך פרס שנבנ' הבית
בימיו היו שמנה עשרה שנה לקיים מה שנאמר (דניאל ט') למלאות
לחרבות ירושלם ע' שנה וגו' ועכשיו בשנת שתיים לדריוש הושלמו פ'
שנה למלאות לחרבות ירושלם חרבן הבית שגלה דקיה ומגלות יהויקי'
עד גלות דקיה שנחרב הבית היו שמנה עשרה שנה ועכשיו בשנת אחת
לכורש מלך פרס הושלמו ע' שנה מגלות יהויקים שגלו ישראל לצבל ובכך
נתקיים המקרא שנאמר (ירמיה כ"ה) כי לפי מלאות לצבל שבעי' שנה
אפקוד אתכם וגו' וזו היא הפקיד' שחזרו ישראל על אדמותם ובנו יסוד
בנין הבית אע"פ שלא נגמר עכשיו כמלא שהיו כ"צ שנה מגלות דקיהו
שנחרב הבית עד שנה אחת לכורש מלך פרס ושמנה עשרה לאחד שנה
אחת לכורש שהיא שנת שתיים לדריוש מלך פרס הושלמו שבעים שנה
לחרבות ירושלם מגלות דקיהו שנחרב הבית עד שתיים לדריוש שהתחילו
ישראל לבנות הבנין וגמרוהו וכן מוכיח בסדר פולס ובמסכת מגילה
ובספר

ת ר ג ו ם א ש כ נ ו י . ב

אִים ערוטען רעגירונג וואס אהרע דעו פערזישען קעניגו כורש ,
אין וועלכעם דיא פֿערהייסונג דעו עוויגן , דורך ירמיה
פֿערקינדעט , אין ערפֿיללונג געהן זאָללטע ; וואורדע דער גייזט דיוען
קעניגו פֿאָם עוויגן לעכהאַפֿט אַנגערעגט , אונד ער לים אין זיינעם
נאנצן

ב י א ו ר

א ובשנת , שעס ו' ההמשך במלכה הזאת ראה בדברי רש"י ז"ל . לכלות
וכו' , בשנת אחת לכורש היו שמיים ושמים (שנה) לחרבות
ירושלים , ובטלה העבודה עד רפתה הארץ אח שנתחיה , ובשנת שנים לדיוש
כשלח שנים שנה לחרבות עיר הקודש (מדברי הראב"ע) . דבר ה' וכו' .
כי

מ כ ל ל י ו פ י

א (ב) פקד , ענינו צוה כחרנומו . (ד) הנשאר מכל המקומות .
קשר מם מכל דבק עם ינשאוהו אנשי מקומו לא עם הנשאר כי אין
קשורו

ל ק ט ש כ ח ה

א ובשנת אחת לכורש מלך פרס לכלות דבר ה' מפי ירמיהו .
זה שנבא ירמיהו כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה
אפקוד אתכם וסקוונתי עליכם את דברי הטוב להשיב אתכם אל
המקום הזה כי נבוכדנצר בשנה השנית למלכו הגלה יהויקים והנה הוא
ובנו וזן בנו מלכו שבעים שנה עד שבא דריוש המדי וקבלי המלכות
אחר שנהרג כלשאר ומלך אחר זה שנה אחת ובשנת אחת לכורש
שורש מלכותו כשלמו שבעים שנה לפקידת גלות צבל מיום שגלה יהויקים
וחרו ישראל מגלות צבל לארץ ישראל ובנו יסוד בית המקדש ונרי
יהודה ובנימין הלשינו עליהם לכורש מלך פרס ובטלו בנין הבית עד שנת
שנים לדיוש בן החשורוש ואז התחילו לבנות בית המקדש עד אשר
הושלם הבנין ומשנת אחת לכורש עד שנת שנים לדיוש בן החשורוש
שכנה הבית ביומו היו שמונה עשרה שנה לקיים מה שנאמר למלאת
לחרבות ירושלים שבעים שנה כי מחרצן הבית שגלה דיקהו עד שנת
שנים לדיוש היו שבעים שנה כך מפורש בסדר עולם ובמסכת מגילה :

ב מספר

ד ש " י

ובספר זה כאשר בארתי : לכלות דבר ה' מפי ירמיהו . לזמן אשר
הושלם דברו של הקצ"ה אשר דבר ירמיהו הנביא שנאמר (שם כ"ט) כי
לפי מלאות לבבל וגו' : העיר את רוח . רטן קול כרוז הכרז צבל
עלפתי

תרגום אשכנזי

גאנצען רייכע דורך אויזרוף אונד בריף בעקאנט מאכען :
 [ב] זאָ שפּריכט כּוּר ש קעניג דער פּערזער : אַללע רייכע
 דער ערדע האָט דער עוויגע , דער גאָטט דעו היממעלז אין מיינע
 געוואַלט געגעבן , אונד ער האָט מיר נון דען בעפֿעהל ערטהיילט ,
 איהם , אין ירושלים , דאָז אין יהודה ליגט , איינען
 טעמפעל צו ערבויען .

[ג] ווער אַלזאָ פֿאָן זיינעם פֿאַלקע אונטר אייך [מיינע אונטער-
 טהאָנען !] לעבט -- מיט איהם זיין גאָטט -- דער מאָג הינאוויף .
 ציהען נאָך ירושלים , וועלכעז אין יהודה ליגט ,
 דאָס ער דאָרט בויען העלפֿע דען טעמפעל דעו העררן , דעו
 גאָטטעז אין איראַעל , דען ער איזט דער גאָטט , דער
 אין ירושלים טהראָנט .

[ד] דיאיעניגען [פֿאָן דען איזראַעליטען אַבער] , דיא אין דען
 ערטערן איהרעז יעציגן אויפֿענטהאַלטז צוריקבלייבען , זאָללען פֿאָן
 איהרן מיטבירגערן מיט זילבער , גאָלד , פֿיה אונד זאָנוטיגעם גוטע
 בעשענקט וועררן , אונד דיזע געשענקע זאָללען , מיט אַנדרן פֿריי-
 ווילליגן גאַבען , הינאוויף נאָך ירושלים אין דען טעמפעל דעו
 העררן קאַממען .

[ה] אונד עז מאַכטן זיך אויף דיא פֿאַמיליענהייסטער פֿאָן יהודה
 אונד בנימין , דיא פּריזטער אונד לעוויטען , זאָ וויא יערד דעזון
 ביזט דער עוויגע אַנגעפֿייערט האַטטע , הינאוויפֿצויהען , אום דען
 טעמפל

ביאור

כי לפי מלכות לבבל (ירמיה כ"ט י"ד) . (ב) פּקד , לשון פּקיד ,
 וטעמו כּתן הפּקידות עלי (הראב"ע) . (ג) יהי אלהיו עמו , מוסב על
 ישראל , והוא מאמר מוסגר וכן מתורגם . ויעל , הו"ו ככנס בתחלת הענין ,
 וכן (רות א') ויהי בימי שפּוטהשופטים , ואיכנו לכוּך , (הראב"ע) . ופירוש ויעל ,
 הרעות בידו לעלות , הוא וגו' נתינת טעם למה שקדם וכדמתורגם בל"א .
 (ד) ינשאוהו , מלשון וישא משאות (בראשית מ"ג ל"ד) . עם וגו' , מקרא
 קנר , וכן הוא : (ואלה המתנות , ינאו) עם הנדבה (אשר יתנדבו עוד
 אנשי המקומות האלה) לבית וגו' . (ה) לכל , למד הכוללת ,
 ביי (שמות כ"ז י"ט) לכל כלי המשכן . העיר , אשר העיר . (ו) חזקו
 וגו'

מלכותו וגם במכתב לאמר : כ כה אמר
 כרש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לי
 יהוה אלהי השמים והוא פקד עלי לבנות רון
 בית בירושלם אשר ביהודה : ג מי בכם מכל
 עמו יהי אלהיו עמו ויעל לירושלם אשר ביהודה
 ויבן את בית יהוה אלהי ישראל הוא האלהים
 אשר בירושלם : ד וכל הנשאר מכל
 המקמות אשר הוא גר שם ינשא והיו אנשי
 מקמו בכסף ובזהב וברכוש ובבהמה עם
 הנדבה לבית האלהים אשר בירושלם :
 ה ויקומו ראשי האבות ליהודה ובנימין והכהנים
 והלויים לכל העיר האלהים את רוחו לעלות

לבנות

ר ש י

מלכותו : וגם במכתב • ואף מכתבו שלח צל מלכותו על דבר זה : לאמר •
 וכה אמר להם צהרז הכרוז חשר הכרוז וצאגר' מכתבו אשר שלח צל
 מלכותו כה אמר כורש מלך פרס וגו' : (ב) נתן לי • שאני מלך ושלט
 על כל הממלכות : והוא פקד עלי • וזה עלי על ידי ישעיה הנביא
 לבנות לו בית המקדש בירושלם כמו שנאמר בספר (ישעיה מ"ד) האומר
 לכורש רועי וכל חפני יסלים ולאמר לירושלם תבנה והיכל מוסד כה אמר ה'
 למשיחו לכורש אשר החזקתי בזיומו וגו' (שם מ"ה) וכבר נאמר נבואה
 זו על ידי ישעיה : בירושלם אשר ביהודה • אשר צמדינת יהודה :
 (ג) מי צכס • כך היה מכריז וכותב לכל הממלכות מי צכס מכל עמו של
 הקב"ה יחי הקב"ה בעזרו ויעלה לבנות ביתו אשר בירושלם : (ד) וכל
 הנשאר • וכל יהודה הנשאר במקומו שלא לעלות מחמת שאך לו ממון :
 ינשא והיו • מנהי אני לאנשי מקומו שיעניקוהו וינשאוהו צכס וצזכז ורכוש
 וצבהמות למען יכול לעלות לירושלם עם הנדבה אשר יתנדבו אנשי מקומו
 לבנין הבית שאף האומות יש צהס אשר היו מתנדבים נדבה לבנין הבית :

לבית

ע ז ר א א

לְבָנוֹת אֶת־בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם : ו וְכֹל־
 סְבִיבֵית־יְהוָה חֻקוֹ בִּידֵיהֶם בְּכִלֵי־כֶסֶף בְּזָהָב
 בְּרִכּוּשׁ וּבְבִהְמָה וּבַמְגִדָּנוֹת לְבַד עַרְב־כָּר־
 הַתְּגִדֵב : ז וְהַמֶּלֶךְ כּוֹרֵשׁ הוֹצִיא אֶת־כְּלֵי
 בֵּית־יְהוָה אֲשֶׁר הוֹצִיא נְבוּכַדְנֶצַּר מִירוּשָׁלַם
 וַיִּתְּנֵם בְּבֵית אֱלֹהֵיו : ח וַיּוֹצִיֵאם כּוֹרֵשׁ מֶלֶךְ
 פָּרַס עַל־יַד מִתְרַדָּת הַגְּזֵבְרָ וַיִּסְפְּרֵם לְשִׁשְׁבָצָר
 הַנְּשִׂיאָ לַיהוּדָה : ט וְאֵלֶּה מִסְפְּרֵם אֲגַרְטָלִי
 זָהָב שְׁלֹשִׁים אֲגַרְטָלִי־כֶסֶף אַרְבָּה מֵחֲלָפִים
 תְּשַׁעֲרָה וְעֶשְׂרִים : י כְּפוֹרֵי זָהָב שְׁלֹשִׁים
 כְּפוֹרֵי כֶסֶף מִשְׁנָיִם אַרְבַּע מְאוֹת וְעֶשְׂרֵה כְּלִים
 אֲחֵרִים אֵלֶּה : יא כָּל־כְּלִים לְזָהָב וּלְכֶסֶף חֲמִשָּׁת

אלפים

ר ש י

לבית האלהים אשר בירושלם • מן כה אמר כורש עד כאן הכרות הכרח
 ושליחות אגרת המכתב : (ח) ליהודה וצניון • אותן ראשי האבות
 אשר לשצטיס הללו של יהודה וצניון : לכל העיר • עם כל אותם
 שהעיר ה' רוחו לעלות ולבנות הבית עלו לירושלם לבנות הבית : (ז) וכל
 סביבותיהם • וכל האומות שהיו שכניהם של ישראל סייעו והחזיקו
 ידי היהודים בזה ובכסף ומתנות הללו למוען יוכלו לעלות לירושלם : לבד
 על כל התנדב • כל זאת היו עושים שכיני היהודים לבד מה שהם מתנדבים
 מעצמם לצנין הבית : (ז) ויתנם בבית אלהיו אשר נתנם נבוכדנצר
 בבית ע"א שלו : על יד מתרדת הגזבר • כך שמו של גזבר
 אשר לכורש וזכו כורש להוציאם : (ח) ויספרם • הגזבר הזה מנה
 אותם ומסרם לששצצר למוען ישאם ויוליכם לירושלם ואמרו רבותינו
 הוא ששצצר הוא דניאל ולמה נקרא שמו ששצצר שעמוד בשש לרות :
 הישיא ליהודה • הוא הנשיא אשר לשצט יהודה : (ט) מוספרם • של
 כלי בית ה' : אגרטלי • מיני כלים הם : מחלפים • הם סכינים
 והוא לשון בית החלפות שעל כן שהיו נותנין זה הסכינין היתה נקראת

לשכת

תרגום אשכנזי . ד

מעמפל גאטטעז צו בויען אין ירושלים .
 [ו] דיא איינוואהנר דער אומגעגענד אונטערשטיצטן זיא מיט זילבערנן
 גערעטהען , גאלד , פיה , קאזמבארקייטן אונד זאנומיגס גוטע ; אונד
 גערעכנעט , וואז זיא נאך פרייווילליג [צום בויעדעו מעמפלז] גאבן .
 [ז] אויך גאב דער קעניג כורש אללע צום מעמפל דעו העררן
 געהעריגן געעסע הערויז , וועלכע נבו כדנצר אויז ירושלים וועג
 געפיהרט , אונד אין דען מעמפל זינר געטצן נידרגעלעגט האטמע .
 [ח] כורש איבערגאב זיא נעמליך דעם שאטצמייזטר מתרדת ,
 וועלכר זיא דעם ששכצר , פירוזמן פאן יהודה , צוצעהלטע .
 [ט] פאלגענדע וואורדן נאמענמליך צוגעצעהלט : דרייסיג גאלדנע ,
 טויענד זילברנע בעכער ; ניין אונד צוואנציג שלאכטמעזער ;
 [י] דרייסיג גאלדנע בעקקען , פיער הונדערט אונד צעהן זילברנע ,
 קליינערער גאטטונג , אונד נאך טויענד גערעטהע פערשידנר ארט .
 [יא] אבער דיא צאהל אללער געפעסע , פאן גאלד אונד זילבר , וואר

פינף

ביאור

ונו' , כאשר צוה עליהם המלך כורש , מלכד אשר התכדבו מלכס לבנין הבית .
 (ו) ויתנם וכו' , דנק עם נבוכדנצר , (הראב"ע) . (ח) הגובר ,
 פקיד עם אנרות המלך . ויספרם , מוסכ על מתרדת הגובר . לששכצר ,
 הוא זרובבל , ונקרא כן בלשון כשדים , כן דעת הראב"ע ז"ל , ועיין צוה בדברי
 רש"י ז"ל . (ט) אגרטלי , טרוזו גביעים לדברי הראב"ע ז"ל . מחלפים ,
 סכויים , ונקראו כן מענין חלף חלף (שיר ב' ו"א) לפי שהסכין מחלף
 ומעביר את צעל החי מחיים למות . ועל דרך זה נקרא הסכין גם מאכלת .
 עיין בבאור נתיבות השלום (ראשית ס"ב ו"ו) . (י) כפורי , מורקים לקבל
 דם הקרבנות , ואולי נקראו המורקים כפורים מלשון כפרה , כי הדם הוא יכפר על
 הכפס . משנים , נראה שכפורי הכסף היו שניים לכפורי הזהב גם בערכם גם
 בגדלם זה כונתנו בתרגום האשכנזי . (יא) המשרת ונו' , ונפרטס ימלא
 מספר הכלים שני אלפים ארבע מאות ותשעים ותשעה , אבל המספר הפרטי
 נשני

מכלל יופי

קשורו כי אם בכית . (ו) לכר על כל החנדב , נכפלו בו מלות השמוש
 שלא לצורך בי היר . מספיק באמרו לכר או על אבל הוא תוספת
 באור כמו המכלי אין קברים וזולת זה הרבה . (ח) הגובר , הפקיד
 והאוצר . (ט) אגרטלי , כלים שנוחנים בהם מים לידים . מחלפים ,
 נקראו הסכיונים כן לפי שהם כורתים מגורת כליל יחלוף .
 כו פחת

תרגום אשכנזי

פִּינְף טוּיזענד אונד פיער הונדרט . אללעו דיזעו בראכטע ששב צר , מיט
 דען אויז דער געפאנגענשאפט ציהענדן , פאן בכל נאך ירושלים הינאויה .
ב [א] פִּאָלגענדע זינד דיא איינוואָהנר דער פראָפִּינץ [בכל] ,
 וועלכע אויז דער געפאנגענשאפט , אין דיא זיא דער באַבעלאַנישע
 קעניג נבו כדנצר געבראכט האַטטע , הינאוּפֿצאָגן , אונד נון נאָך
 יהודה אונד ירושלים , יערד אין זיינע היימאט , צוריקקערטן .
 [ב] עו קאָמן געמליך אן מיט זרבבל , ישוע , נחמיה , שריה , רעליה ,
 מרדכי , בלשן , מספר , בגוי , רחום אונד בענה : דיס דיא צאהל
 דער פֿאַרנעהמוטן מעננר דעו איוראַעליטישן פֿאַלקעו -- [ג] דיא נאכ ,
 קאָממן דעו פרעש צווייא טוּיזענד איין הונדרט אונד צווייא אונד
 זיבענציג ; [ד] דיא דעו שפטיה דרייא הונדרט צווייא אונד זיבענציג ;
 [ה] ארהז נאָבקאָממן זיבן הונדרט פֿינף אונד זיבענציג ; [ו] זעממליכע
 נאָבקאָממן דעו פחה מואב , זאָוואָהל דיא זעהנע דעו ישוע , אלו דיא דעו
 יואב צווייא טוּיזענד אַכט הונדרט אונד צוועלף ; [ז] דיא נאָבקאָממן
 עילמז טוּיזענד צווייא הונדרט אונד פֿיער אונד פֿונפֿציג ; [ח] דיא דעו וחוא
 ניין הונדרט פֿינף אונד פֿירציג ; [ט] דיא דעו זכי זיבן הונדרט אונד

זעכציג

ביאור

נשני פסוקים הקודמים הוא מונה רק הכלים השונים ביותר, והמספר הכללי
 הזה כולל כל הכלים יחד, ולזה נטעה דעת רש"י ז"ל :
ב (א) המדינה , ארץ בבל היתה מדינה אחת (אינע פראָפִּינץ)
 ממדינות מלכות פרס הגדולה . (ב) מספר אנשי בני
 ישראל , מוסב על האנשים השונים , אשר נקבו בשמותם בפסוק הזה , בעבור
 גדלתם , ומהם היו נתון אנשי כנסת , הגדולה כמו שכתב הרמב"ם ז"ל בהקדמתו
 לספרו יד הסוקה , והמאמר הזה הוא מאמר מוסגר . (ו) בני פחר סואב
 וכו'

רשי

לשכת בית החלפות : (ו) כפורי . מזרקים . ונקראו כפורי בלשון
 קגור כמאן דכפר ידיו בגלימא דחברי על שם שהמקבל דם במזרק היה
 מקנה גולות הדם שנתזו על ידו בשפת המזרק : משנים .
 כלים אחרים של מין אחר : (יא) כל כלים . עתה כולל חשבון המטויין
 ושאינן מטויין כולן במניין אחד אבל החשבון הוא מונה : העלות . לשון (יפעל) :
ב (א) וחלה בני המדינה . חלה בני ישראל אשר ממדינת ארץ ישראל
 העולים

ע ז ר א א ב ה

אֲלֵפִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת הַכֹּל הַעֲלָה שְׁשַׁבָּצָר
 עִם הַעֲלוֹת הַגּוֹלָה מִבְּבֶל לִירוּשָׁלַם :

ב א וְאֵלֶּה בְּנֵי הַמְּדִינָה הָעוֹלִים מִשְׁבִּי
 הַגּוֹלָה אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ-
 בָּבֶל לְבָבֶל וַיָּשׁוּבוּ לִירוּשָׁלַם וַיְהוּדָה אִישׁ
 לְעִירוֹ : ב אֲשֶׁר-בָּאוּ עִם-זָרְבָבֶל יְשׁוּעַ
 נְחֻמְיָה שָׂרְיָה רֵעֵלְיָה מְרֹדַכִּי בִלְשַׁן מִסְפָּר
 בְּגוֹי רְחוּם בְּעֵנָה מִסְפָּר אַנְשֵׁי עִם יִשְׂרָאֵל :
 ג בְּנֵי פָרַעַשׁ אֲלֵפִים מֵאָה שְׁבַעִים וּשְׁנָיִם :
 ד בְּנֵי שְׁפַטְיָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁבַעִים וּשְׁנָיִם :
 ה בְּנֵי אֶרֶח׃ שְׁבַע מֵאוֹת חֲמִשָּׁה וּשְׁבַעִים :
 ו בְּנֵי-פַחַת מֵאוֹב לְבְנֵי יְשׁוּעַ יוֹאֵב אֲלֵפִים
 שְׁמֹנֶה מֵאוֹת וּשְׁנָיִם עָשָׂר : ז בְּנֵי עֵילָם
 אֶלֶף מֵאוֹתָיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה : ח בְּנֵי
 זְחָוָה תְּשַׁע מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה : ט בְּנֵי
 יחיר וי"ו ר ש"ו זכ"י

העולי' עתה מן השני אשר בגולה לירושל': וישוּבוּ • ועתה חזרו לירושל': ויהודה •
 ובני יהודה חזרו כל אחד ואחד לעירו : (ב) אשר באו בני המדינה
 הללו בתחילה כאשר גלו מארץ ישראל לבבל עם זרובבל וגו' : מספר •
 הראשון פ"א קמונה בגדול ושם אדם הוא ומספר השני פ"א פתוחה
 ודבוק הוא על אנשי עם ישראל הללו ובני אדם גדולים וחשובים היו
 והאחר' היו משוכים אחריהם ועל כן מנאום אחריהם לבד : (ג) בני
 פרעש וגו' • יש בהם צפרשה שמזכיר שם אביהם על שם בני המשפחה
 ויש מהם שמזכירין על שם מקומם לומר בני מקום פלוני : (לו) הכהנים
 בני ידעיה • עד עתה מנה בני יהודה ובנימין ומעכשו הוא מונה והולך
 הכהנים והלוים כמו שנאמר למעלה ויקומו ראשי האבות ליהודה ובנימין
 והכהנים